

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی

پایان نامه کارشناسی ارشد علوم اقتصادی

بررسی تأثیر بازبودن اقتصاد و رشد اقتصادی بر فقر: مورد ایران

توسط

نغمه زارع حقیقی

استاد راهنما

دکتر رضا اکبریان

تیر ۱۳۸۸

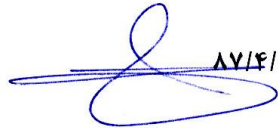
به نام خدا

اظہارنامہ

اینجانب نغمہ زارع حقیقی (۸۵۰۶۶۷) دانشجوی رشته علوم اقتصادی گرایش نظری دانشکده اقتصاد، مدیریت و علوم اجتماعی، اظہار می‌کنم کہ این پایان نامہ حاصل پژوهش خودم بوده و در جاهایی کہ از منابع دیگران استفاده کرده ام، نشانی دقیق و مشخصات کامل آن را نوشته ام. همچنین اظہار می‌کنم کہ تحقیق و موضوع پایان نامہ ام تکراری نیست و تعهد می‌نمایم کہ بدون مجوز دانشگاه، دستاوردهای آن را منتشر ننموده و یا در اختیار غیر قرار ندهم. کلیه حقوق این اثر، مطابق آیین نامہ مالکیت فکری و معنوی متعلق بہ دانشگاه شیراز است.

نام و نام خانوادگی: نغمہ زارع حقیقی

تاریخ و امضاء: ۸۷/۴/۲

به نام خدا

بررسی تأثیر بازبودن اقتصاد و رشد اقتصادی بر فقر : مورد ایران

به وسیله ی:

نغمه زارع حقیقی

پایان نامه

ارائه شده به تحصیلات تکمیلی دانشگاه به عنوان بخشی
از فعالیت های تحصیلی لازم برای اخذ درجه کارشناسی ارشد

در رشته ی:

علوم اقتصادی

از دانشگاه شیراز

جمهوری اسلامی ایران

ارزیابی شده توسط کمیته پایان نامه با درجه: عالی.....

دکتر رضا اکبریان، استادیار بخش اقتصاد (رئیس کمیته).....

دکتر احمد جواهری صدرایی، استادیار بخش اقتصاد (مشاور).....

آقای سید محمد هاشم پوریزدانپرست، دانشور بخش اقتصاد (مشاور).....

تیر ماه ۱۳۸۸

تقدیم به

پدر و مادر دلسوز

و

همسر مهربانم

سپاسگزاری

اینک که آخرین دقایق کار بر روی این پایان نامه را پشت سر می گذارم، بر خود لازم می دانم از مساعی و تلاش های صبورانه استاد ارجمند، جناب آقای دکتر رضا اکبریان که راهنمایی های ایشان سبب پربار شدن این تحقیق شد، تشکر نمایم. همچنین از اساتید مشاور جناب آقای دکتر صدرایی و جناب آقای پوریزدانپرست قدردانی می کنم.

در نهایت از تمامی کسانی که به نوعی مرا در مراحل مختلف انجام این پایان نامه یاری نموده اند، تشکر کرده و از دریای لطف بیکران الهی برای آنان موفقیت و شادکامی طلب می کنم.

چکیده

بررسی تأثیر بازبودن اقتصاد و رشد اقتصادی بر فقر: مورد ایران

به وسیله:

نغمه زارع حقیقی

در این رساله تأثیر بازبودن اقتصاد، رشد اقتصادی و هزینه های دولتی بر فقر، در ایران مورد بررسی قرار گرفته است. برای این منظور ابتدا درآمد متوسط فقرا، یعنی ۴۰ درصد پایینی جمعیت (۴ دهک پایین)، برآورد گردیده است، سپس اثر متغیرهای توضیحی نسبت مجموع صادرات و واردات به تولید ناخالص داخلی حقیقی، و سرمایه گذاری مستقیم خارجی به تولید ناخالص داخلی حقیقی بعنوان شاخص های بازبودن اقتصاد نسبت به تجارت جهانی و سرمایه گذاری مستقیم خارجی، تولید ناخالص داخلی سرانه حقیقی، شاخص قیمت ها، نسبت هزینه های مصرفی دولت به تولید ناخالص داخلی حقیقی و نسبت هزینه های دولت بر تأمین اجتماعی به هزینه های مصرفی دولت، بر درآمد متوسط فقرا برآورد شده است. برای برآورد الگوی کوتاه مدت و بلند مدت از الگوی خودهمبسته با وقفه های توزیعی^۱ استفاده شده است و آمارها دوره زمانی ۱۳۵۰ تا ۱۳۸۵ را پوشش می دهد. نتایج الگوهای کوتاه مدت و بلندمدت نشان می دهد که رشد اقتصادی در کوتاه مدت باعث کاهش فقر شده و بر نابرابری بی تأثیر بوده است، اما در بلندمدت اگرچه رشد اقتصادی فقر زدا بوده است، اما موجب افزایش نابرابری شده است. در بلندمدت بازبودن نسبت به تجارت جهانی، از طریق اثر بر توزیع درآمد بطور مستقیم موجب افزایش درآمد متوسط فقرا شده است، لذا بازبودن تجاری علاوه بر اثری که می تواند بر رشد اقتصادی و در نتیجه بطور غیر مستقیم بر فقر داشته باشد، از این طریق نیز بر کاهش فقر مؤثر خواهد بود. در حالیکه بازبودن نسبت به سرمایه گذاری مستقیم خارجی اثر مستقیم بر درآمد متوسط فقرا نداشته و تنها می تواند از طریق اثر بر رشد اقتصادی بر فقر مؤثر باشد. همچنین نتایج اثر منفی تورم در کوتاه مدت و بلندمدت را بر درآمد متوسط فقرا نشان می دهند، بنابراین تورم همواره موجب افزایش فقر شده است. هزینه های مصرفی دولت در بلندمدت دارای اثر مثبت بر درآمد متوسط فقراست، اما هزینه های دولتی بر روی تأمین اجتماعی اثر مستقیم بر درآمد متوسط فقرا نداشته است. همچنین نتایج الگوی تصحیح خطا نشان می دهد که تعدیلات بلافاصله و به سرعت صورت می گیرد.

کلید واژه ها: بازبودن اقتصاد، سرمایه گذاری مستقیم خارجی، تجارت، رشد اقتصادی، فقر، ایران

^۱.Auto Regressive Distributed Lag (ARDL)

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول	۱.....
۱- کلیات	۲.....
۱-۱- مقدمه	۲.....
۲-۱- مسأله تحقیق	۳.....
۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق	۳.....
۴-۱- اهداف تحقیق	۴.....
۵-۱- سوالات تحقیق	۴.....
۶-۱- جامعه آماری	۵.....
۷-۱- ساختار پایان نامه	۵.....
فصل دوم	۶.....
۲- مطالعات انجام شده	۷.....
۱-۲- مقدمه	۷.....
۲-۲- مروری بر مطالعات انجام شده	۷.....
۱-۲-۲- مروری بر مطالعات انجام شده در سایر کشورها	۷.....
۲-۲-۲- مروری بر مطالعات انجام شده در داخل کشور	۱۷.....
۲-۲-۲- ۱- مطالعات انجام شده در داخل	۱۷.....
۳-۲- جمع بندی مطالب فصل دوم	۲۲.....
فصل سوم	۲۴.....
۳- مبانی نظری و ساختار الگو	۲۵.....
۱-۳- مقدمه	۲۵.....
۱-۱-۳- تعریف فقر	۲۵.....
۲-۱-۳- روش های اندازه گیری فقر	۲۶.....
۳-۱-۳- منحنی لورنز	۲۷.....
۲-۳- بررسی ارتباط میان بازبودن اقتصاد و فقر	۲۹.....
۱-۲-۳- بررسی تأثیر بازبودن تجاری بر فقر	۲۹.....
۱-۱-۲-۳- دیدگاه طرفداران آزادسازی	۳۰.....

۳۳	..... دیدگاه منتقدان آزادسازی
۳۷	..... ۳-۳ بررسی تأثیر بازبودن نسبت به سرمایه گذاری مستقیم خارجی بر فقر
۴۰	..... ۴-۳ بررسی تأثیر تورم بر فقر
۴۰	..... ۵-۳ بررسی تأثیر هزینه های دولتی بر فقر
۴۱	..... ۶-۳ ساختار الگو
۴۲	..... ۷-۳ روش تجزیه و تحلیل
۴۲	..... ۱-۷-۳ مقدمه
۴۲	..... ۲-۷-۳ ایستایی
۴۳	..... ۱-۲-۷-۳ آزمون دیکی- فولر و دیکی- فولر تعمیم یافته
۴۳	..... ۲-۲-۷-۳ آزمون فیلیپس و پرون
۴۴	..... ۳-۷-۳ الگوی خودبازگشت با وقفه های توزیعی، ARDL
۴۷	..... ۱-۳-۷-۳ آزمون کرانه
۴۸	..... ۲-۳-۷-۳ آزمون بنرجی، دولادو و مستر
۴۹	..... ۴-۷-۳ آزمون ثبات ساختاری
۵۱	..... ۵-۷-۳ آزمونهای تشخیصی
۵۱	..... ۱-۵-۷-۳ آزمونهای خود همبستگی سریالی جمله پسماند
۵۲	..... ۲-۵-۷-۳ آزمون رمزی برای تصریح غلط شکل تابعی
۵۲	..... ۳-۵-۷-۳ آزمون نرمال بودن جملات پسماند
۵۳	..... ۴-۵-۷-۳ آزمون کونکر- باست برای واریانس ناهمسانی
۵۳	..... ۶-۷-۳ آزمون حذف و اضافه متغیر
۵۴	..... فصل چهارم
۵۵	..... ۴-برآورد الگو و نتایج آن
۵۵	..... ۲-۴ معرفی متغیرهای الگو
۵۶	..... ۳-۴ مروری بر روند تجارت و سرمایه گذاری مستقیم خارجی در ایران
۵۶	..... ۱-۳-۴ تجارت خارجی
۶۰	..... ۲-۳-۴ سرمایه گذاری مستقیم خارجی
۶۱	..... ۴-۴ آزمون های ایستایی
۶۲	..... ۵-۴ برآورد الگوی خودبازگشت با وقفه های توزیعی
۶۴	..... ۶-۴ نتایج آزمون های تشخیصی
۶۵	..... ۷-۴ آزمون وجود رابطه تعادلی بلندمدت
۶۶	..... ۸-۴ برآورد الگوی بلندمدت

۶۸	۹-۴- برآورد الگوی تصحیح خطا
۶۹	۱۰-۴- آزمون های ثبات ساختاری
۷۰	۱۱-۴- جمع بندی و تحلیل
۷۳	فصل پنجم
۷۴	۵- خلاصه و نتیجه گیری
۷۴	۱-۵- خلاصه
۷۶	۲-۵- نتیجه گیری
۷۸	۳-۵- توصیه های سیاستگذاری
۷۹	۴-۵- پیشنهاد برای تحقیقات آینده
۸۰	۵-۵- محدودیت های تحقیق
۸۱	منابع و مآخذ
۸۱	منابع آماری
۸۱	منابع فارسی
۸۲	منابع انگلیسی

فهرست جداول

جدول ۱-۳- اثر تجارت بر اشتغال (کوتاه مدت).....	۳۴
جدول ۲-۳- اثر تجارت بر اشتغال (میانمدت).....	۳۴
جدول ۳-۳- اثر تجارت بر اشتغال (بلندمدت).....	۳۴
جدول ۴-۱- نتایج آزمونهای ایستایی.....	۶۲
جدول ۴-۲- نتایج برآورد الگوی خود بازگشت با وقفه های توزیعی.....	۶۴
جدول ۴-۳- نتایج آزمونهای تشخیصی.....	۶۵
جدول ۴-۴- نتایج آزمون کرانه.....	۶۶
جدول ۴-۵- نتایج برآورد ضرایب بلندمدت.....	۶۷
جدول ۴-۶- نتایج برآورد الگوی تصحیح خطا.....	۶۸
جدول ۵-۶- درصد سرمایه گذاری مستقیم خارجی از تولید ناخالص داخلی.....	۷۸

فهرست نمودارها

- نمودار ۳-۱- منحنی لورنز..... ۲۷
- نمودار ۳-۲- ارتباط میان بازبودن تجاری و فقر..... ۳۱
- نمودار ۴-۱- تجارت خارجی (مجموع صادرات و واردات)..... ۵۷
- نمودار ۴-۲- جریان ورودی سرمایه گذاری مستقیم خارجی..... ۶۰
- نمودار ۴-۳- آزمون مجموع انباشت پسماندهای برگشتی..... ۶۹
- نمودار ۴-۴- آزمون مجموع انباشت مربعات پسماندهای برگشتی..... ۷۰

فصل اول

کلیات

۱- کلیات

۱-۱- مقدمه

در حالی که جهان طی دو دهه گذشته شاهد پیشرفت سریعی به سمت یکپارچگی اقتصادها بوده و رشد اقتصادی خوبی طی سال های ۱۹۹۰ به بعد را تجربه نموده است، اما همچنان عده کثیری از مردم در سراسر دنیا فقیر هستند. بر اساس آمارهای بانک جهانی^۱ در سال ۲۰۰۱ در حدود نیمی از جمعیت جهان در حال توسعه (۲/۷ بیلیون نفر) درآمد کمتر از دو دلار در روز، و یک پنجم آن ها یعنی حدود ۱/۲ بیلیون نفر، درآمد کمتر از یک دلار در روز (زیر خط فقر مطلق) داشته اند. لذا مسأله فقر هنوز بعنوان یکی از چالش های اساسی برای مؤسسات توسعه جهانی مانند صندوق بین المللی پول^۲، بانک جهانی و بسیاری از کشورها باقی مانده است. (تی سای و هوانگ^۳، ۲۰۰۷: ۱۸۵۸)

با توجه به این که بازبودن اقتصاد نسبت به تجارت و سرمایه گذاری های خارجی از مهم ترین شاخص های جهانی شدن اقتصاد می باشد، و نیز ادامه فقر در بسیاری از کشورهای در حال توسعه همزمان با این فرایند، در سال های اخیر بررسی تأثیر این گونه اصلاحات بر توزیع درآمد و فقر مورد توجه بسیاری از دانشمندان علوم اقتصادی و نیز سیاستمداران بوده است.

بسیاری بر این باورند که بین کاهش فقر و بازبودن اقتصاد ارتباط مثبت وجود دارد، مهم ترین دلیل این گروه پیوند میان بازبودن اقتصاد و رشد اقتصادی و از طرفی تأثیر مثبت رشد اقتصادی بر کاهش فقر می باشد. از طرفی گروهی دیگر عقیده دارند که این فرایند ممکن است اثر معکوس، بخصوص در کوتاه مدت، بر فقرا داشته باشد، لذا پیگیری این گونه سیاست ها نیازمند برخی اقدامات تکمیلی و حمایت های اجتماعی است.

1. World Bank

2. International Monetary Fund (IMF)

3. Tsai and Hoang

شواهد تجربی در کشورهای مختلف هر دو نظریه را تأیید نموده اند، توان بالقوه یکپارچه سازی جهانی در کاهش فقر در کشورهای نظیر چین، هند، اوگاندا و ویتنام به خوبی قابل مشاهده است. از طرفی در کشورهای آمریکای لاتین پس از آزادسازی نتایج معکوسی بر فقر ظاهر شد. (فیروزفر، ۱۳۸۳: ۹) در واقع در رابطه با تأثیر بازبودن اقتصاد بر فقر هنوز توافق عمومی ایجاد نشده است، و این مقوله به یکی از موارد بحث انگیز در ادبیات جهانی شدن تبدیل شده است. (وینتر^۱، ۲۰۰۰: ۳)

با توجه به این که اقتصاد ایران سیاست باز بودن اقتصاد را مدنظر قرار داده است و همچنین در صدد پیوستن به سازمان تجارت جهانی است، و از طرفی بر رشد اقتصادی و رفع فقر و نابرابری تأکید می شود، بنابراین پی بردن به تأثیر این روند بر پدیده فقر و نابرابری، خالی از اهمیت نیست.

در واقع آن چه در این تحقیق دنبال می شود بررسی تأثیر بازبودن اقتصاد (نسبت به تجارت و سرمایه گذاری خارجی) و رشد اقتصادی بر نابرابری و فقر در ایران است.

۱-۲- مسأله تحقیق

در سال های اخیر بررسی تأثیر بازبودن اقتصاد که از مهم ترین شاخص های جهانی شدن به شمار می رود، بر نابرابری و فقر به یکی از موارد بحث انگیز در ادبیات اقتصادی تبدیل شده است. با توجه به این مطالب سؤالی که به ذهن می رسد این است که " برای کشوری مانند ایران که در تلاش برای دست یابی به اقتصادی بازتر و در تعامل بیشتر با اقتصاد جهانی است، این روند چه تأثیری بر نابرابری و فقر خواهد داشت؟ آیا پیگیری چنین سیاست هایی می تواند عاملی برای رسیدن به اهداف کنترل یا کاهش نابرابری و فقر باشد؟"

به همین دلیل در این پایان نامه به بررسی تأثیر بازبودن اقتصاد و رشد اقتصادی بر روی فقر و نابرابری درآمدی برای کشور ایران طی دوره زمانی ۱۳۸۵-۱۳۵۰ می پردازیم.

---

¹.Winter

۳-۱- اهمیت و ضرورت تحقیق

دست یابی به رشد اقتصادی و توسعه پایدار یکی از اساسی‌ترین اهداف تمامی کشورها می‌باشد، از طرفی با توجه به روند رو به رشد یکپارچگی اقتصاد جهانی، اکثر کشورهای در حال توسعه از جمله ایران در تلاش برای رسیدن به اقتصادی بازتر و در تعامل با اقتصاد جهانی می‌باشند. یکی از مهم‌ترین موانع دستیابی به توسعه پایدار که می‌تواند هرگونه اقدام دیگر در جهت دستیابی به توسعه پایدار را با شکست مواجه سازد مسأله فقر است. از این رو تحقیق و بررسی تأثیر سیاست‌های انجام شده از سوی کشورها بر فقر داخلی آنها لازم و ضروری است. از یک طرف رسیدن به اقتصاد باز و رشد اقتصادی و از طرف دیگر کاهش فقر و برقراری عدالت اقتصادی، اجتماعی اهداف اصلی سیاست‌هایی است که در اقتصاد ایران پیگیری می‌شوند، لذا توجه به پیوند میان این سه متغیر حائز اهمیت زیاد می‌باشد. در مورد کشور ایران مطالعات معدودی هر سه این متغیرها را مدنظر قرار داده‌اند و اکثر مطالعات انجام گرفته فقط به بررسی رابطه میان رشد اقتصادی و فقر و یا تعیین خط فقر و شاخص‌های فقر پرداخته‌اند، بنابراین بررسی دقیق ارتباط میان این سه متغیر و تأثیری که باز شدن اقتصاد و رشد اقتصادی بر روی فقر و توزیع درآمد دارند ضروری است و می‌تواند راهنمای سیاستگذاران و برنامه‌ریزان اقتصادی، و در روشن کردن تأثیر پیوستن به جریان جهانی شدن مؤثر باشد. امیدواریم نتایج این تحقیق بتواند راهکارهای مناسبی در جهت کاهش اثرات منفی احتمالی و افزایش اثرات مثبت فرایند ادغام در بازارهای جهانی ارائه نماید.

۴-۱- اهداف تحقیق

با توجه به اینکه ایران از سال ۱۳۷۵ اقداماتی را در جهت اتخاذ سیاست‌های برون‌گرا آغاز نموده است و همچنین درصدد پیوستن به سازمان تجارت جهانی و آزاد سازی تجاری هرچه بیشتر می‌باشد، در این تحقیق بررسی خواهد شد که اثر بازبودن اقتصاد نسبت به تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی و رشد اقتصادی بر نابرابری و فقر چیست.

۱-۵-سوالات تحقیق

سوالاتی که این تحقیق در صدد است به آنها پاسخ دهد به شرح زیر است:

- ۱- در مورد کشور ایران چه نوع ارتباطی میان رشد اقتصادی با نابرابری و فقر وجود دارد؟
- ۲- چه نوع ارتباطی میان بازبودن اقتصاد نسبت به تجارت جهانی با فقر وجود دارد؟
دلیل اینکه یکی از جنبه های اصلی بازبودن اقتصاد تحرکات سرمایه و در نتیجه افزایش میزان سرمایه گذاری مستقیم خارجی می باشد، سؤال دیگری که مطرح می شود این است که:
- ۳- چه نوع ارتباطی میان سرمایه گذاری مستقیم خارجی انجام شده در کشور با فقر وجود دارد؟

۱-۶-جامعه آماری

این تحقیق برای دوره زمانی ۱۳۵۵ تا ۱۳۸۵ برای کشور ایران انجام می گیرد. داده های مورد استفاده در این تحقیق از ترازنامه های بانک مرکزی، مرکز آمار ایران و پایگاه اطلاعاتی شاخص های توسعه جهانی^۱ جمع آوری شده است.

۱-۷-ساختار پایان نامه

ساختار پایان نامه به صورتی تنظیم شده که پس از بیان مقدمه در فصل اول، در فصل دوم به مروری بر مطالعات انجام شده در داخل و خارج کشور پرداخته خواهد شد. سپس در فصل سوم، به مبانی نظری و ساختار الگو اشاره خواهد شد. نتایج برآورد الگو و تحلیل آنها در فصل چهارم خواهد آمد و در نهایت فصل پنجم به خلاصه و نتیجه گیری اختصاص دارد.

---

^۱.World Development Indicator(WDI)

فصل دوم
مطالعات انجام شده

۲- مطالعات انجام شده

۲-۱- مقدمه

پدیده جهانی شدن در سال های اخیر به عنوان یکی از دغدغه های اصلی بسیاری از کشورهای جهان مطرح می باشد، یکی از ویژگی های اصلی پیوستن به این فرایند، بازشدن اقتصاد در ابعاد مختلف آن شامل بازشدن نسبت به تجارت جهانی، بازارهای مالی و سرمایه گذاری مستقیم خارجی است. از طرفی تأثیر این پدیده ها بر متغیرهای مهم اقتصادی از جمله رشد اقتصادی، فقر و توزیع درآمد از جمله موضوعات جذاب و بحث برانگیز است که در سال های اخیر مورد توجه بسیاری از محققان قرار گرفته است. در این فصل، برخی از تحقیقات انجام شده در این رابطه گردآوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار می گیرد. در بخش اول، مطالعات انجام شده در سایر کشورها و در بخش دوم مطالعات انجام شده در ایران آورده شده است.

۲-۲- مروری بر مطالعات انجام شده

۲-۲-۱- مروری بر مطالعات انجام شده در سایر کشورها

فیلدز^۱ (۱۹۸۰) در مطالعه ای تحت عنوان "فقر، نابرابری و توسعه اقتصادی" اولین مطالعه منظم و منسجم در زمینه ارتباط میان رشد اقتصادی و فقر را برای تعدادی از کشورهای درحال توسعه انجام داد که در آن از رگرسیون بین کشوری استفاده نشده است، در حالیکه مطالعات پیش از آن همگی با استفاده از رگرسیون های بین کشوری انجام شده بودند. وی شواهدی بر مبنای داده های توزیع درآمد برای هر یک از کشورهای مورد مطالعه بصورت جداگانه جمع آوری کرد و دریافت که از میان ۱۳ کشور مورد مطالعه ۱۰ کشور کاهش فقر و ۳ کشور دیگر افزایش فقر داشته اند.

---

^۱.Fields

نتایج نشان داد که ۹ کشور شامل بنگلادش (۱۹۶۳-۷۰)، پورتوریکو (۱۹۵۳-۶۳)، سنگاپور (۱۹۶۶-۷۵)، تایوان (۱۹۶۴-۷۲)، مکزیک (۱۹۶۳-۶۹) و... هم به رشد اقتصادی سریع و هم به کاهش فقر دست یافته بودند، فقط در کشور سریلانکا (۱۹۵۳-۷۳) با وجود رشد اقتصادی کم، فقر کاهش یافته بود. آرژانتین (۱۹۵۳-۶۱) و فیلیپین (۱۹۵۱-۶۱) علی رغم رشد اقتصادی سریع با افزایش فقر مواجه شده بودند. در این میان کشور هندوستان (۱۹۶۰-۶۹) نه به رشد اقتصادی دست یافته بود و نه به کاهش فقر. بر اساس این شواهد وی نتیجه گرفت که رشد اقتصادی دارای ارتباط مثبتی با کاهش فقر می باشد.

فینسترا و هانسون^۱ (۱۹۹۷) در مطالعه ای با عنوان " سرمایه گذاری مستقیم خارجی، دستمزدهای نسبی: شواهدی از مکزیک" ضمن بررسی سرمایه گذاری مستقیم خارجی و نابرابری دستمزدها نشان داده اند که ورود سرمایه گذاری مستقیم خارجی به کشورهای در حال توسعه باعث افزایش دستمزد کارگران ماهر در مقایسه با کارگران غیرماهر شده، در نتیجه نابرابری درآمدی افزایش می یابد.

مورلی و بونیللا^۲ (۲۰۰۱) در مطالعه ای تحت عنوان " آیا فقرا از بازتر شدن اقتصاد سود می برند؟" طی دوره زمانی ۱۹۸۸-۱۹۹۹ و با استفاده از الگوی تعادل عمومی قابل محاسبه به بررسی تأثیر درجه بازبودن اقتصاد (کاهش تعرفه ها، جریانات سرمایه و...) بر روی تولید، اشتغال و فقر (شاخص های سرشمار فقر و شکاف فقر) در کشور مکزیک پرداخته اند. نتایج حاکی از آن است که محصول و اشتغال در نتیجه این فرایند افزایش و فقر کاهش یافته است، اما در همان زمان افزایش اندکی در نابرابری و شدت فقر روی داده است. زیرا برنامه توسعه مهارت بر بوده و همین امر باعث افزایش شکاف بین دستمزد نیروی کار ماهر و غیرماهر شده است (بین نیروی کار بخش های شهری و نیروی کار بخش کشاورزی). افزایش تقاضا برای صادرات یا جریانات سرمایه به نیروی کار کشاورزی آسیب رسانده است زیرا هر دوی این عوامل باعث افزایش نرخ ارز و خروج سرمایه از بخش های کشاورزی شده، که در نتیجه آن ها دستمزد نیروی کار کشاورزی کاهش یافته است. لذا فقر کاهش یافته اما بدلیل اینکه اکثر فقرا در مناطق روستایی هستند، شدت فقر افزایش یافته است.

صدیقی و کمال^۳ (۲۰۰۲) در مقاله ای تحت عنوان " دریافت های خارجی، آزادسازی تجاری و فقر در پاکستان" اثرات ورود سرمایه خارجی بر توزیع درآمد و فقر خانوارها در پاکستان را با استفاده از ماتریس حسابداری اجتماعی^۴ در سال های ۱۹۸۹-۱۹۹۰ با چهار بخش تولیدی (کشاورزی، معدن، صنعت و سایر) بررسی کرده اند. نتایج تحلیل آن ها نشان می دهد که ورود سرمایه خارجی و آزادسازی تجاری ضمن کاهش فقر، خانوارهای روستایی و

^۱.Feenstra and Hanson

^۲.Morely and Bonilla

^۳.Siddiqui and Kemal

^۴.SAM